

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 342.731:340

**ГУМАНІТАРНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

Добродум О.В.,

доктор філософських наук, професор (dobrodum.olga@gmail.com)
*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Проблема здійснення базових прав людини та свободи совісті в сучасній нам Україні в умовах повномасштабної агресії Росії є досить багатогранною, особливо з огляду на її глобальний вимір, ставлення світової громадськості та прихильників різних релігійних поглядів до подій, пов'язаних з російсько-українською війною, ставлення релігійних спільнот України до необхідності відстоювати свободу держави та ставлення релігійних об'єднань РФ до терористичної діяльності владних органів Росії.

Зміна умов здійснення свободи совісті у наш час значною мірою відбувається як наслідок гібридної війни, яка почалася у 2014 році, постковідної ситуації, відсутності можливостей здійснення релігійної свободи на окупованих територіях (переслідування віруючих та значної частини релігійних громад тощо), загроз та заподіяння шкоди правовим відносинам загалом і всієї констеляції прав людини зокрема (вбивства віруючих, руйнування храмів та молитовних приміщень тощо). Нині ще вкрай складно визначитися із термінами, в які російсько-українська війна закінчиться. Перемога нашого народу не повинна бути нівельованою порушеннями у справі відправлення прав та свобод людини, у тому числі свободи совісті.

Внаслідок російської агресії в Україні повністю знищено, пошкоджено або пограбовано російськими військовими щонайменше 494 релігійні споруди, духовні навчальні заклади та святині. Такі оновлені дані про вплив війни на українські релігійні громади Інститут релігійної свободи представивши 31 січня та 1 лютого під час Саміту з міжнародної релігійної свободи, що відбувся у Вашингтоні, США. Найбільше церков, мечетей та синагів зруйновано в Донецькій області (щонайменше 120) та Луганській області (понад 70). Також величезні масштаби руйнувань на Київщині (70), де точилися відчайдушні бої на захист столиці України, та на Харківщині – понад 50 зруйнованих релігійних споруд. Російські повітряні атаки, у тому числі з використанням іранських дронів, торкнулися майже всіх регіонів України і тривають досі. Також Інститут релігійної свободи задокументував чимало фактів захоплення релігійних споруд в Україні та подальшого використання їх як російських військових баз або для прикриття вогневих позицій російських військ. Така тактика російських військових провокує збільшення масштабів руйнування релігійних об'єктів в Україні.

За професійною ознакою найбільше від російської агресії постраждало храмів Української Православної Церкви (афілійованої з Московським патріархатом) – щонайменше 143. Великий масштаб руйнувань молитовних будинків баптистів – 49, а також споруди Церкви адвентистів сьомого дня – 24. Оновлені дані ІРС тепер містять відомості про руйнування Залів Царства Свідків Єгови – загалом 94 релігійні споруди, серед яких 7 –

повністю зруйновано, 17 – сильно пошкоджено, 70 – зазнали незначних ушкоджень. Інститут релігійної свободи також задокументував цілеспрямовані атаки російських військових та спецслужб на релігійних діячів та віруючих, передусім на окупованих територіях України [1].

Настав час припинити російсько-українську війну, покладаючи основні надії на збройні сили України. Спроба вирішити будь-які питання в ході військових дій за допомогою порушення норм законодавства про свободу совісті, по суті, є неприйнятними. Важко переоцінити вплив військово-політичної тематики на сучасну релігійну реальність. Слід звернути увагу, які теми актуалізувалися під час самої війни – теми конференцій чи не з усіх наук є пов'язані з війною та військовим становищем, осмисленням викликів війни, проблематикою релігійного життя воєнного часу, волонтерською та гуманітарною допомогою, співпрацею релігійних організацій. Деякі з громадських діячів і самі пішли на війну, підписавши контракт із збройними силами України, надають допомогу військовим, займаються філантропічною, волонтерською діяльністю та соціальною роботою.

Перелік посилань

1. Майже 500 релігійних споруд зруйновано в Україні внаслідок російської агресії.
URL: <https://irs.in.ua/p/139>